

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2021/116

Karar Sayısı : 2021/76

Karar Tarihi : 4/11/2021

R.G. Tarih-Sayısı : Tebliğ edildi

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Enez Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 6/11/2019 tarihli ve 7191 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 36. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinin ikinci paragrafının üçüncü cümlesinin "*Fiilin iki yıl içinde tekrarı halinde bu fiili işleyenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası verilir...*" bölümünün Anayasa'nın 38. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanığın 1380 sayılı Kanun'a muhalefetten cezalandırılması talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 36. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İdari yaptırımlar:

Madde 36- (Başlığı ile Birlikte Değişik:6/11/2019-7191/11 md.)

Bu Kanundaki ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerdeki yasak, sınırlama ve yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere verilecek cezalar aşağıda gösterilmiştir:

...

m) 23 ve 24 üncü maddeler ile getirilen yasak, sınırlama ve yükümlülüklerle aykırı olarak elde edilen su ürünleri ile 25 inci madde ile satışı, nakli ve imalatta kullanılması yasak edilen su ürünlerini nakledenlere, satanlara beş bin Türk lirası, bunları imalatta kullananlara, işleyenlere, muhafaza edenlere ve ihraç edenlere on bin Türk lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca kabahat konusu su ürünlerine ve yapılan imalatlara el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.

*25 inci maddenin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idarî para cezası verilir. Ayrıca kabahat konusu su ürünlerine, istihsal ve nakil vasıtalarına el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir. **Fiilin iki yıl içinde tekrarı halinde bu fiili işleyenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası verilir** ve istihsal olunan su ürünlerine, istihsal ve nakil vasıtalarına el konularak müsaderesine hükmolunur.*

...

Bu maddede yazılı idarî para cezaları, tam boyu oniki metre dahil yirmiiki metreye kadar olan gemiler için iki katı, yirmiiki metre ve daha uzun gemiler için üç katı olarak uygulanır.

Esas Sayısı : 2021/116

Karar Sayısı : 2021/76

Kabahat konusu fiillerin tekrarı, kabahatin tespit edildiği tarihten itibaren iki yıl içinde ilk cezaya konu kabahatin tekrar işlenmesini ifade eder.

Bu maddede sayılan kabahat konusu fiillerin tekrarı halinde birinci fıkranın (b), (e) ve (f) bentleri ile (j) bendinin ikinci paragrafı hariç olmak üzere, idarî para cezaları iki katı olarak uygulanır.

Ruhsat tezkerelerine geçici süre ile el konulan balıkçı gemilerinin bu süre içerisinde avcılık yapmaları halinde, bu gemilere avlanma araçları ve donanımlarıyla birlikte el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.

Mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilen balıkçı gemilerinin Tarım ve Orman Bakanlığınca verilen tüm izin ve ruhsat tezkereleri de iptal edilmiş sayılır.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 25. maddesi şöyledir:

“Yasak su ürünlerinin satışı, nakli ve imalatta kullanılması memnuiyeti:

Madde 25 – Zamanlar, mevsimler, cins, nev'i, çeşit, irilik, ağırlık, büyüklük itibariyle istihsal yasak olan su ürünlerinin, yasağın devam ettiği müddet zarfında her ne suretle olursa olsun satışı, nakli, imalatla kullanılması yasaktır.

19, 24 üncü maddeler hükümlerine aykırı olarak istihsal edilen su ürünlerine el konulup mülkiyeti kamuya geçirilerek bunlar hakkında 29 ve 34 üncü madde hükümleri uygulanır.

(Ek fıkra:6/11/2019-7191/6 md.) Kaynakların korunması amacıyla, su ürünlerinin yurt dışına çıkarılması ve canlı olarak yurt içine sokulması izne tabidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul, esas ve istisnalar Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Aydın AYGÜN tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi” başlıklı 40. maddesinde Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurularda uyulması gereken bazı kurallar düzenlenmiştir.

3. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasında bir davaya bakmakta olan mahkemenin bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu fıkra sayılan belgeleri dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine göndereceği belirtilmiştir. Anılan maddenin (4) numaralı fıkrasında ise *açık bir şekilde dayanaktan yoksun* veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvurularının Anayasa Mahkemesi tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedileceği hükme bağlanmıştır.

4. İtiraz başvurusunun açık bir şekilde dayanaktan yoksun olması, başvurunun gerekçesiyle yakından ilgili olup Anayasa Mahkemesi açıkça dayanaktan yoksun başvurularla ilgili genel

yaklaşımını 12/11/2020 tarihli ve E.2020/84, K.2020/64 sayılı kararında ortaya koymuştur. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasına göre Anayasa Mahkemesi; kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. Taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir.

5. 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırılığın temellendirildiği gerekçeli başvuru kararında Anayasa'ya aykırı olduğu değerlendirilen kuralların Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğu ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmelidir. Bunun yanı sıra gerekçenin hem iptali talep edilen kuralın hukuki niteliğiyle hem de aykırı olduğu ileri sürülen Anayasa hükümleriyle detaylı bir incelemeye gerek olmaksızın ilk bakışta anlaşılabilen uyumsuzluğunun da bulunmaması gerekir. Bu durum, kuralların Anayasa'ya aykırılığı yönünde oluşan kanaatin ortaya konulmasında ve temellendirilmesinde takip edilmesi gereken bir zorunluluktur.

6. Anayasa'ya aykırılığın denetiminde gerekçe ile bağlı olunmaması Anayasa'ya aykırılık için ileri sürülen gerekçenin makul bir temele dayanması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Esasen gerekçe ile bağlı olmama durumu, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kuralla çeliştiği düşünülen Anayasa hükümleriyle sınırlı bir denetim yapılmamasını, başka bir deyişle hem soyut hem de somut norm denetiminde kuralın Anayasa'ya aykırılığı incelenirken Anayasa'nın tamamının dikkate alınmasını ifade eder. Bu nedenle gerekçenin iptali talep edilen kuralın hukuki niteliğiyle ya da aykırı olduğu kanısına varılan Anayasa hükümleriyle açık uyumsuzluğunun bulunduğu itiraz başvurularında açık bir şekilde dayanaktan yoksunluk durumu ortaya çıkar ve bu durumda 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun reddedilmesi gerekir.

7. Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.*" hükmüne yer verilmiş, 6216 sayılı Kanun'un "*Başvuruya engel durumlar*" başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da aynı hüküm tekrarlanmıştır. Açık bir şekilde dayanaktan yoksunluk nedeniyle verilen ret kararı, işin esasına girilerek verilen kararlardan olmadığından niteliği gereği aynı kurallar için yeniden yapılacak başvurulara engel oluşturmaz.

8. Açık bir şekilde dayanaktan yoksunluk kararının bu yönü de dikkate alındığında Anayasa'ya aykırılık başvurularında gösterilen gerekçenin hem iptali talep edilen kurallar yönünden hem de Anayasa hükümleri yönünden detaylı bir araştırmaya ihtiyaç olmaksızın anlaşılabilen uyumsuzlukta olmamasına ilişkin şartın daha etkili bir anayasallık denetiminin yapılmasına katkı sağlayacağı da kuşkusuzdur. Zira bu sayede Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülen kurallarla ilgili daha etkili başvuruların yapılmasına imkân tanınmaktadır (AYM, E.2020/84, K.2020/64, 12/11/2020, § 4-8).

9. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralın gerekçesiz olduğu, kuralda suç konusu teşkil edecek en az iki eylemden bahsedildiği ancak eylemlerin birden fazla olması durumunda kuralda aranan iki yıllık sürenin başlangıç tarihi olarak hangi eylemin ilk eylem olarak kabul edileceği, ilk eylemden sonra iki yıl içinde gerçekleştirilen her bir eylemin ayrı bir suç mu oluşturacağı yoksa tek suç olarak mı kabul edilecekleri hususlarının madde metninden anlaşılmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin bir sonucu olan belirlilik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

10. 1380 sayılı Kanun'un 25. maddesinin üçüncü fıkrasına göre kaynakların korunması amacıyla su ürünlerinin yurt dışına çıkarılması ve canlı olarak yurt içine sokulması izne tabidir.

Anılan Kanun'un 36. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinin ikinci paragrafında da 25. maddenin söz konusu fıkrasına aykırı hareket edenlere idari para cezası ile mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımlarının uygulanması öngörülmektedir. İtiraz konusu kural ise idari yaptırıma konu olan eylemin iki yıl içinde tekrarı hâlinde failin hapis ve adli para cezasıyla cezalandırılacağını hükme bağlamaktadır.

11. Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 36. maddesinin gerekçesinde "...1380 sayılı Su Ürünleri Kanunuyla 5326 sayılı Kabahatler Kanununun uyumlaştırılması ve güncellenen idari yaptırımlar ile başta balık olmak üzere, yasa dışı su ürünleri avcılığı ve kural dışı su ürünleri yetiştiriciliği faaliyetlerinde caydırıcılığın sağlanması amacıyla idari para cezaları ve diğer yaptırımlar, kabahatin niteliği dikkate alınarak güncellenmektedir." denmektedir.

12. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında da "Kabahat konusu fiillerin tekrarı, kabahatin tespit edildiği tarihten itibaren iki yıl içinde ilk cezaya konu kabahatin tekrar işlenmesini ifade eder." düzenlemesine yer verilmiştir. Bu düzenlemeyle kanun koyucu kural bağlamında idari yaptırıma konu olan eylemin tekrar edilmesinden ne anlaşılması gerektiğini hükme bağlamıştır.

13. Yine itiraz konusu kural kapsamında dikkate alınması gereken ilk idari yaptırım kararının Kanun'un 36. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca zaman olarak önce icra edilen eylem olduğu da açıktır. Bunun yanı sıra 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 15. maddesinde bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi, aynı kabahatin birden fazla işlenmesi, kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde kesintinin gerçekleşme anı ve bir fiilin hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış olması hâllerine ilişkin düzenlemeler mevcuttur. Aynı zamanda itiraz konusu kuralla hapis ve adli para cezası öngörüldüğünden eylemin işlendiği zaman, eylem ve fail çokluğuna ilişkin konularda 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümleri de uygulama alanı bulabilecektir.

14. Bu itibarla idari yaptırıma konu eylemin işlenme zamanı ve bu eylemin tekrar edilmesinin ne anlama geldiği hususu itiraz konusu kuralın da yer aldığı 36. maddede düzenlenmiştir. Aynı maddenin gerekçesinde de kuralın 5326 sayılı Kanun'la olan ilgisi vurgulanmıştır. Dolayısıyla itiraz başvurusunda ileri sürülen gerekçenin itiraz konusu kuralla uyuşmadığı ilk bakışta anlaşıldığından başvurunun açık bir şekilde dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle itiraz başvurusunun *açıkça dayanaktan yoksunluk* nedeniyle esas incelemesine geçilmeksizin reddi gerekir.

III. HÜKÜM

22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 6/11/2019 tarihli ve 7191 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 36. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinin ikinci paragrafının üçüncü cümlesinin "*Fiilin iki yıl içinde tekrarı halinde bu fiili işleyenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası verilir...*" bölümünün iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusunun 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince açık bir şekilde dayanaktan yoksun olduğundan esas incelemeye geçilmeksizin REDDİNE 4/11/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 2021/116

Karar Sayısı : 2021/76

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN